

نقش امور مالی اسلامی در تجارت جهانی

تألیف: حسن همتی

www.ketab.ir

انتشارات روزش

۱۴۰۳

سرشناسه	همتی، حسن، ۱۳۷۷ -
عنوان و نام پدیدآور	نقش امور مالی اسلامی در تجارت جهانی / تألیف حسن همتی
مشخصات نشر	تهران: دبیزش، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	۱۳۶ ص.: مصور
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۶۷-۷۰-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۱۳۶].
موضوع	بازرگانی بین‌المللی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	International trade -- Religious aspects -- Islam
موضوع	امور مالی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده بندی کنگره	BP ۲۳۰/۲
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۹۷۲۸۱۶۳

www.ketab.ir

- عنوان: نقش امور مالی اسلامی در تجارت جهانی
- تألیف: حسن همتی
- صفحه‌آرا و طراح جلد: دلارام پری پیکر
- ناشر: انتشارات دبیزش
- چاپخانه: آرزوی دیدار
- صحافی: آرزوی دیدار
- نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۳
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۵۰۰۰۰۰ ریال
- مرکز پخش: چاپار ۸۸۸۹۹۶۸۰

■ حق چاپ و نشر برای انتشارات دبیزش محفوظ است.

پیشگفتار

ظهور مالی اسلامی در بازارهای جهانی توجه نهادهای مالی بین‌المللی مانند بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول (IMF) و بانک توسعه آسیایی (ADB) را به خود جلب کرده است. آن‌ها اکنون مالی اسلامی را به دلیل ماهیت پایدار و مسئولانه اخلاقی آن می‌شناسند و به عنوان یک سیستم مالی قابل دوام پذیرفته‌اند و آن را به عنوان ابزاری برای رفاه مشترک ترویج می‌کنند. این سازمان‌ها معتقد هستند که امور مالی اسلامی پتانسیل کمک به مسائلی مانند فقرزدایی و افزایش رفاه را در کشورهای در حال توسعه دارد.

صنعت مالی اسلامی جهانی در زمان همه‌گیری کوید ۱۹ تاب‌آوری نشان داد. بر اساس گزارش شرکت اسلامی توسعه بخش خصوصی (ICSI) گروه بانک توسعه اسلامی در سال ۲۰۲۲، مجموع دارایی‌های مالی اسلامی با نرخ رشد سالانه ۱۶ درصد به ۴ تریلیون دلار افزایش یافت و بخش بانکداری اسلامی جهانی با ۱۷ درصد رشد به ۲.۸ تریلیون دلار رسید. صکوک، دومین بخش بزرگ از نظر دارایی با ۱۴ درصد رشد در سال ۲۰۲۱ به ۷۱۳ میلیارد دلار رسید. انتشار جدید با ۹ درصد افزایش به رکورد ۲۰۲.۱ میلیارد دلار رسید. انتشار صکوک زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی (ESG) در سال ۲۰۲۱ به بالاترین حد خود یعنی ۵.۳ میلیارد دلار رسید. صندوق‌های اسلامی، سومین بخش بزرگ شاهد رشد چشمگیر دارایی‌های تحت مدیریت با رشد ۳۴ درصد بود که به ۲۳۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ رسید.

مشارکت بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و بانک توسعه آسیا در امور مالی اسلامی طی ۱۷ سال گذشته به دلیل ماهیت منحصر به فرد سود و اشتراک ریسک و ویژگی‌های اخلاقی آن افزایش یافته است. این نهادها اکنون از نقش مالی اسلامی در سطح جهانی برای رشد پایدار قدردانی می‌کنند.

در این کتاب سعی شده است مطالبی مفید، موجز و کاربردی در حوزه نقش امور مالی اسلامی در تجارت جهانی ارائه شود، محتوای این کتاب در شش فصل تدوین شده است، در فصل اول به مفاهیم و تعاریف ابزارهای مالی اسلامی اشاره شده است، در فصل دوم سیستم مالی جهانی منصفانه‌تر و عادلانه‌تر تعریف شده است، در فصل سوم به بازار جهانی برای مالی اسلامی پرداخته شده است، در فصل چهارم رشد جهانی و چشم‌انداز آینده بیان شده است، در فصل پنجم از بینش‌های کلیدی آینده وام‌دهی خودکار اسلامی گفته شده و در نهایت، در فصل ششم آینده مالی اسلامی و تأثیر آن بر اقتصاد جهانی مطالبی آمده است.

در پایان ضروری است از همه عزیزانی که در تدوین، طراحی و آماده‌سازی کتاب یار و یاور ما بوده‌اند سپاسگزاری نماییم، با امید به اینکه کتاب حاضر به برخی از پرسش‌ها و نیازهای روز پاسخ داده باشد و راهگشای ایده‌های نو شود، اذعان داریم که هیچ اثری بی‌نقص نیست و بر همین اساس معتقدیم که این کتاب هم کتاب کاملی نیست، از خوانندگان عزیز، اساتید گرامی و پژوهشگران محترم تقاضا داریم کاستی‌های موجود و نقطه نظرات ارزشمند خود را با ما به اشتراک بگذارند تا در ویراست‌های بعدی از آن‌ها بهره‌برداری شود.

حسن همتی

مرداد ۱۴۰۳

فهرست مطالب

پیشگفتار

فصل اول - مفاهیم و تعاریف ابزارهای مالی اسلامی

۵	
۱۴	● بورس
۱۵	● مزایای بورس
۱۵	● مزایای بورس از دیدگاه خرد
۱۶	● مزایای بورس از دیدگاه کلان
۱۷	● تاریخچه پیدایش بورس در جهان و ایران
۱۸	● ارکان و نهادهای بورسی
۱۹	● انواع بازار بورس در ایران
۲۰	● بورس اوراق بهادار
۲۰	● فرابورس ایران
۲۰	● بورس کالا
۲۱	● بورس انرژی
۲۱	● چگونه در بورس سرمایه‌گذاری کنیم؟
۲۲	● آشنایی با مفاهیم اولیه بازار سرمایه بورس
۲۳	● تفاوت بازار سرمایه (بورس) و پول چیست؟
۲۴	● اهمیت بورس در اقتصاد چیست؟
۲۴	● اوراق بهادار
۲۵	● انواع اوراق بهادار چیست؟
۲۶	● ۱. سهام یا اوراق حقوق صاحبان سهام
۲۷	سهام عادی
۲۷	سهام ممتاز (ترکیبی)
۲۷	حق تقدم سهام
۲۸	سهام جایزه
۲۸	سهام با نام و بی نام

- ۲۸ • ۲. اوراق بدهی (قرضه)
- ۳۰ مشخصات اوراق بدهی
- ۳۱ اوراق خزانة اسلامی (اخزا)
- ۳۱ • ۳. اوراق مشتقه
- ۳۲ قرارداد آتی
- ۳۲ اختیار معامله
- ۳۲ قرارداد معاوضه‌ای
- ۳۳ • ۴. اوراق صکوک
- ۳۳ صکوک قرض الحسنه
- ۳۳ صکوک وقف
- ۳۳ صکوک منفعت
- ۳۴ صکوک مرابحه
- ۳۴ صکوک استصناع
- ۳۴ • اوراق مشارکت
- ۳۵ ویژگی‌های اوراق مشارکت
- ۳۶ اوراق اجاره
- ۳۶ اوراق سلف
- ۳۶ صکوک جعاله
- ۳۶ صکوک رهنی
- ۳۷ اوراق خرید دین
- ۳۷ صکوک مضاربه
- ۳۷ اوراق مزارعه
- ۳۷ اوراق مساقات
- ۳۷ • اوراق بهادار مختلط چیست؟
- ۳۸ انواع اوراق بهادار قابل تبدیل کدام‌اند؟
- ۳۸ • اوراق قرضه
- ۴۰ ویژگی‌های اوراق قرضه چیست؟
- ۴۱ انواع اوراق قرضه
- ۴۲ مزایا و معایب اوراق قرضه
- ۴۳ مزایای بازار اوراق قرضه
- ۴۳ معایب بازار اوراق قرضه
- ۴۴ آیا خرید اوراق قرضه دارای ریسک است؟!
- ۴۵ بازده اوراق خزانة (Bond Yield) چگونه بر ارزشها تأثیر می‌گذارد؟
- ۴۶ مشخصات اوراق قرضه

۴۸	تفاوت اوراق قرضه با سهام
۵۰	• تفاوت اوراق صکوک و اوراق قرضه
	فصل دوم - سیستم مالی جهانی منصفانه تر و عادلانه تر
۵۴	• رد بدهی
۵۷	• اصلاح نظام مالی بین‌المللی
۶۰	• تجارت منصفانه
۶۲	اصل نخست: فرصت‌آفرینی برای تولیدکنندگان کم‌درآمد
۶۲	اصل دوم: شفافیت و پاسخگویی
۶۲	اصل سوم: انجام تجارت منصفانه
۶۴	اصل چهارم: پرداخت به‌صورت قیمت منصفانه
۶۴	اصل پنجم: اطمینان از عدم استفاده کار کودک و کار اجباری
	اصل ششم: تعهد به عدم تبعیض، برابری جنسیت و توانمندسازی اقتصاد زنان و آزادی
۶۵	انجمن‌ها
۶۶	اصل هفتم: اطمینان از شرایط کار خوب
۶۷	اصل هشتم: پشتیبانی از ظرفیت‌سازی (Capacity Building)
۶۷	اصل نهم: گسترش تجارت منصفانه
۶۸	اصل دهم: رعایت محیط‌زیست
۶۸	• غرامت
۷۰	• مدل‌های مالی جایگزین
	فصل سوم - بازار جهانی برای مالی اسلامی
۷۴	• کلیاتی از بازارهای سرمایه اسلامی
۷۸	• انواع مالی اسلامی
۷۹	• بازیگران کلیدی در بازار سرمایه اسلامی
۸۲	• ارتقای توسعه اجتماعی و اقتصادی از طریق تأمین مالی خرد اسلامی
۸۵	• آینده تأمین مالی خرد اسلامی و تأثیر آن بر جوامع
۸۷	• روندهای بازار جهانی تکافل و صکوک
۸۷	بازار تکافل
۸۸	تجربه صکوک
۸۸	چالش‌ها
۸۹	• بازار جهانی اوراق قرضه اسلامی
۹۱	• اوراق قرضه اسلامی قابل تبدیل
	فصل چهارم - رشد جهانی و چشم‌انداز آینده
۹۶	• اهمیت و ارزش نوآوری مالی
۹۷	• رشد جهانی و چشم‌انداز آینده

- ۹۹ • صندوق‌های منطبق با شریعت در بازار جهانی
- ۱۰۰ • چشم‌انداز آینده صندوق‌های منطبق با شرع در بازار جهانی
- ۱۰۲ • زمینه‌های بالقوه برای رشد و گسترش مشارکت
- ۱۰۴ • آینده مشارکت در بازار جهانی اوراق قرضه اسلامی
- ۱۰۵ • تقاضای رو به رشد برای محصولات مالی اسلامی
- ۱۰۵ • مدیریت ریسک پیشرفته
- ۱۰۵ • پتانسیل برای تأمین مالی املاک و مستغلات
- ۱۰۶ • تقویت توسعه اقتصادی
- ۱۰۶ • چارچوب تنظیمی و استانداردسازی

فصل پنجم - بینش‌های کلیدی آینده وام‌دهی خودکار اسلامی

- ۱۰۸ • آینده بانکداری اسلامی و تأثیر جهانی آن بر صنعت مالی
- ۱۱۰ • آینده وام‌دهی خودکار اسلامی
- ۱۱۱ • پذیرش مالی اخلاقی و پایدار با تأمین مالی اسلامی
- ۱۱۱ • تأمین مالی اخلاقی
- ۱۱۲ • به اشتراک‌گذاری ریسک
- ۱۱۳ • تمرکز بر پایداری
- ۱۱۳ • مسئولیت زیست‌محیطی
- ۱۱۴ • تأمین مالی با پشتوانه دارایی
- ۱۱۴ • تقسیم سود و زیان
- ۱۱۵ • مسئولیت اجتماعی
- ۱۱۶ • یکپارچه‌سازی فناوری
- ۱۱۶ • ثبات مالی
- ۱۱۶ • گسترش جهانی
- ۱۱۷ • تاب‌آوری در طول بحران‌های مالی
- ۱۱۷ • شفافیت و انصاف
- ۱۱۸ • دوری از ربا
- ۱۱۸ • انعطاف‌پذیری و سفارشی‌سازی
- ۱۱۹ • فعالیت اقتصادی واقعی

فصل ششم - آینده مالی اسلامی و تأثیر آن بر اقتصاد جهانی

- ۱۲۲ • آینده بازارهای سرمایه اسلامی: چشم‌انداز امیدوارکننده
- ۱۲۴ • آینده سرمایه‌گذاری حلال و تأثیر آن بر مالی جهانی
- ۱۲۶ • پتانسیل رشد صنعت مالی اسلامی
- ۱۲۷ • رشد و گسترش بالقوه
- ۱۳۰ • نقش مالی اسلامی در تجارت جهانی

۱۳۲

• تحولات موفق در بازارهای اوراق قرضه نوظهور

منابع

۱۳۶

• منابع فارسی

۱۳۶

• منابع لاتین

www.ketab.ir